

Verschillen in resultaten glastuinbouwbedrijven onder de loep

Anita van der Knijff en Ruud van der Meer

De bedrijfsresultaten voor glastuinbouwbedrijven staan de laatste paar jaar flink onder druk door lagere opbrengsten en hogere kosten. Ook de eerste tekenen voor 2009 zijn niet positief. De opbrengstprijzen van de meeste sierteeltproducten en glasgroenten liggen onder het niveau van vorig jaar en het kostenniveau blijft hoog. Echter, zowel in relatief slechte als in relatief goede jaren lopen de bedrijfsresultaten sterk uiteen. In dit artikel wordt ingegaan op de achterliggende oorzaken.

Spreiding in beeld

Voordat wordt ingegaan op de mogelijke oorzaken van de uiteenlopende bedrijfsresultaten zijn eerst de verschillen inzichtelijk gemaakt. Hiervoor is het kengetal inkomen uit normale bedrijfsvoering per m² gekozen, ofwel opbrengsten minus betaalde kosten en afschrijvingen. De berekende kosten (van eigen arbeid en rente van eigen vermogen) zijn dus buiten beschouwing gelaten.

Uit figuur 1 blijkt dat in de periode 2005-2007 op 15 tot 30% van de glasgroentebedrijven de opbrengsten niet toereikend waren om een inkomen te behalen. Bij snijbloemenbedrijven fluctueerde dit tussen een vijfde en een derde van de bedrijven. Daartegenover staat dat op 25% van de snijbloemenbedrijven 10 tot 15 euro per m² resteerde na betaling van de kosten. Bij groente nam het percentage bedrijven in deze hoogste klasse in genoemde drie jaar tijd toe van 5 naar 20%.

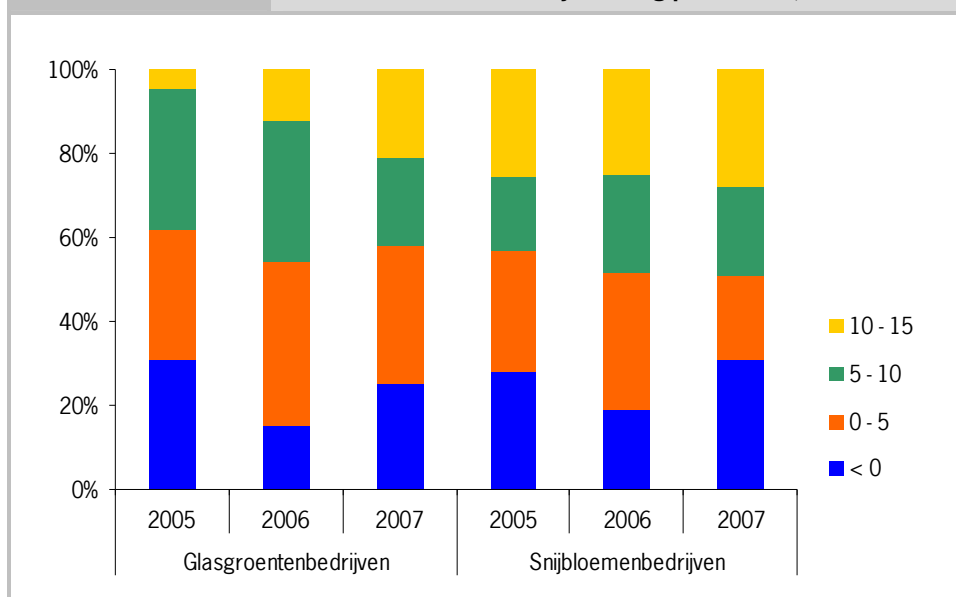
Opvallend is dat in de jaren 2005-2007 tomatenbedrijven niet of nauwelijks voor komen in de hoogste inkomensklasse. Circa 65-75% van de tomatenbedrijven behoorde tot de onderste twee klassen. Bij rozen fluctueerde dit percentage in diezelfde periode tussen de 50 en 65%. Anderzijds kon 20 tot 30% van de bedrijven tot de hoogste inkomensklasse gerekend worden. Bij chrysant vormden de bedrijven met een inkomen tussen 0 en 10 euro per m² de grootste groep; ongeveer de helft tot driekwart van de bedrijven behoorden daartoe.

Bedrijven, zowel groenten als snijbloemen, in de inkomensklasse 5–10 euro per m² hadden gemiddeld een rentabiliteit van rond de 100%. Ofwel tegenover 100 euro opbrengsten stond 100 euro kosten (betaalde en berekende). De gemiddelde rentabiliteit van de bedrijven in de hoogste inkomensklasse liep bij snijbloemen uiteen van 103% in 2005 tot 108% in 2007. Bij glasgroente varieerde dit tussen de 121% in 2005 en 113% in 2007. Bedrijven in de laagste inkomensklasse hadden een gemiddelde rentabiliteit van 87% of lager.

Nadere analyse verschillen

De vraag is nu wat zijn de belangrijkste factoren voor deze verschillen en is daar enige lijn in te ontdekken? In de eerste plaats spelen uiteraard de opbrengstprijzen een belangrijke rol. Het effect van prijsvorming is duidelijk zichtbaar bij paprika. In 2005, een jaar met zeer lage paprikaprijzen, behoorde 80% van de paprikabedrijven tot de laagste inkomensklasse. In 2006 was dit slechts 10% van de paprikabedrijven en in 2007 17%. Dat het effect van opbrengstprijzen groot is, blijkt ook wel uit het feit dat de jaarlijkse spreiding in opbrengsten per m² groter is dan in de kosten per m². Overigens hebben bedrijven in de laagste inkomensklasse niet structureel de laagste opbrengsten per m². Wel is het zo dat de bedrijven in de hoogste inkomensklasse jaarlijks de hoogste opbrengsten per m² hebben.

Figuur 1 Verdeling van glasgroenten- en snijbloemenbedrijven (%) naar inkomen uit normale bedrijfsvoering per m2 kas, 2005-2007

Arbeid belangrijke kostenpost

Lettend op de gemiddelde bedrijfsgrootte, valt op dat snijbloemenbedrijven in de hoogste inkomensklasse iets kleiner zijn dan de bedrijven in de andere klassen. Bij de groentebedrijven zijn de bedrijven in de laagste inkomensklasse gemiddeld het grootst. Dit hangt samen met het hoge investeringsniveau en de daarbij behorende financieringslasten. Overigens hebben grotere bedrijven veelal betere bedrijfsresultaten dan kleinere bedrijven.

Uit de cijfers blijkt verder dat in 2006 en 2007 de betaalde arbeidskosten op groentebedrijven in de laagste inkomensklasse beduidend hoger zijn dan op bedrijven in de hoogste inkomensklasse; circa 10 euro per m2 versus 7 euro per m2. Ook de kosten voor werk door derden is op de bedrijven in de laagste inkomensklasse ongeveer twee keer zo hoog. Op snijbloemenbedrijven zijn daarentegen de arbeidskosten op de bedrijven in de hoogste inkomensklasse in 2006 het hoogst, maar in 2005 had deze groep bedrijven juist de laagste betaalde arbeidskosten per m2. Door dit wisselende beeld tussen de jaren is het lastig om harde conclusies te trekken. Dit neemt niet weg dat arbeid een belangrijke kostenpost is voor de bedrijven en de hoogste aandacht verdient van de ondernemer.

Energie

Een andere belangrijke kostenpost naast arbeid is energie. In 2007 was het verschil in de kosten voor aardgas en elektriciteitinkopen op snijbloemenbedrijven tussen de verschillende inkomensklassen ongeveer 4 euro per m2. Bij groentebedrijven was het verschil in energiekosten kleiner (nog geen 2 euro per m2). Wel is het zo dat zowel de groente- als de snijbloemenbedrijven in de laagste inkomensklasse de hoogste energiekosten hebben. In hoeverre de hogere energiekosten het gevolg zijn van een hoger verbruik en/of hogere gemiddelde gas- en elektriciteitsprijs is hier buiten beschouwing gelaten.

Bij de groentebedrijven verkopen de bedrijven in de hoogste inkomensklasse in 2007 de meeste elektriciteit per m2. Hierdoor zijn ze in staat extra opbrengsten te generen naast verkoop van glasgroenten. Het aandeel van de opbrengsten van elektriciteitsverkoop in de totale opbrengsten is 10% en daarmee het hoogste van alle klassen.

Conclusie

Uit deze beknopte analyse blijkt dat een deel van de verschillen tussen de bedrijven samenhangt met de marktsituatie van de producten en met de specifieke bedrijfssituatie. Dit neemt niet weg dat de ondernemer zelf een belangrijke spil in het geheel is en ondernemersbeslissingen van grote invloed zijn op bedrijfsresultaten.